

İMAN VE AMEL BÜTÜNLÜĞÜ

Ve bi's-senedili muttasili ile'n-nebiyyi sal-lallahu aleyhi ve selleme ennehu kâl:

a. Dünya Hayatının Geçiciliği

كُلُّ نَعِيمٍ زَائِلٌ إِلَّا نَعِيمَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَكُلُّ هَمٍّ مُنْقَطِعٌ
إِلَّا هَمُّ أَهْلِ النَّارِ وَإِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَاتَّبِعْهَا حَسَنَةً
تَمْحُهَا

Küllü ne'îmin zâilün illâ ne'îme ehli'l-cenneti, ve küllü hemmin münkatiun illâ hemme ehli'n-nâri. Ve izâ amilte seyyieten fetbi'hâ haseneten temhuhâ.

Hiz. Enes radiyallahu anhdan. Bundan evvelki dersimizde, her ziyafet sahibi, davetine, ziyafete davet ettiği insanların gelmesini ister. Ve onlardan memnun olur. Benim hatırımlı sayıyorlarmış da benim davetime icabet ettiler. Davetnameler geliyor ya şimdi, nişanlar, nikâhlar, velimeler, haclar bunlara karşı mesela davetler geldi mi her sahibinin hoşuna gider.

Misafirleri var, hatırımlı sayıyorlarmış demek ki, geldiler hep diyerekten.

Cenâb-ı Hakk'ın da bir sofrası var, o sofrasına bizi davet eder. Cenâb-ı Hakk'ın teşbih

sofrası Kur'an-ı Azimüşşan'dır. Kur'an-ı Azimüşşan'dan nasip alamayanlar nasıl tabir ederseniz bilmem artık. En büyük nimet, Hz. Allah-u Teâlâ'nın ziyafetidir yani. Herkes bir ziyafet yapar. Fakat bu ziyafetlerden en büyüğü Cenâb-ı Hakk'ın ziyafetidir. O ziyafet de Kur'an ziyafetidir.

Kur'an ziyafetinden nasip alamayan insanların ömrüne acımdan başka çaremiz yok. Allah hepimize merhamet eylesin...

Aziz kardeş! Ömür denince işte 1 sene, 10 sene, 50 sene, 100 sene. Öyle değil. Ömür, şu aldığımız nefesler yok mu o nefesler ömürden ibarettir. Her bir nefes bir ömürdür. Nasıl ki şu camiye görüyorsunuz, bir sürü taşlardan teşekkül etmiştir. Vücut da öyle, birçok parçalardan. Bu parçaların her birisi bu caminin durmasına sebep oluyor. Söktükçe bir tanesini, birini sökersin, ikisini sökersin derken derken bir gün gelir, göçer. Tahammülü kalmaz. Bu ömürler gidiyor yani. Taşlar, nasıl alındıkça cami göçmeye mahkûm ise, bu verdiğiniz nefesler de bitince vücut da göçmeye mahkûmdur. Bu aldığımız nefesler ömürden sayılınca, bu nefeslerin her birisini o kadar dikkatle alıp vermek lazım ki o kadar dikkatle alıp vermek lazım ki boşa

gitmesin. Çünkü ömür gidiyor boşa. Ömrün boşa gitmemesi için en çok dikkat edeceğimiz şey, nefeslerimizi de boşa harcamamak. Allah'ın rızasının hoşnut olacağı şeyler nelerse, ibadet, taat, hayr-u hasenat, ömür burada harcanırsa ne mutlu o ömürlere. Ömür eğer Allah Teâlâ'nın rızası olmayan taatın gayrındaki masiyet yollarında zayi oluyorsa ne yazık bu vücudun sahibine.

Onun için dedik ki:

Küllü ne'îmi zâilün. Ne kadar nimet varsa, en büyük nimetler şunda bunda. Bu nimetlerin hepsi zâildir, gidicidir yani, durmaz. Nasıl gölge durmuyorsa, gölge durur mu?

Durmaz. Nasıl böyle gidiyorsa, bütün hayatta böyle gidiyor işte. Gölge durmadığı gibi nimet de durmaz. Ama bugün üç gün, beş gün senin elinde, senin onun ile meşgul olursun. Ama bir gün muhakkak gidecek elinden.

İllâ ne'îme ehli'l-cenneti. Ancak ehl-i cennet'in nimetine zeval yok. Binâenaleyh, bu dünyada kazanacağın, senin ne kadar hoşuna giden şeyler varsa, iyi bilmelidir ki bunların hepsi elden gidecek. İster hayatında gitsin, ister göz yumduktan sonra gitsin. Ne zaman olsa elinden gidecektir. Binâenaleyh, elinden

gitmeyecek olan nimet, ahiret nimetidir. Binâenaleyh, ömrü bu ahiret nimetlerinin ele geçirilebilmesi için gayret etmek lazım. O da bize düşen bir vazife.

Ve küllü hemmin. Ne kadar dert, musibet, sıkıntı, meşakkat varsa var, olsun.

Münkati'un. Bir gün gelir ondan da kurtulursun. Gerek bir sebep hâlk olur, gerek en nihayet ölüm sebebiyle ayrılırsın, oda biter gider.

İllâ hemme ehli'n-nâri. Ancak cehenneme girenlerin derdi bitmez.

Cennete gidenlerin nasıl nimete kavuşuyorlarsa ebedi bir nimete kavuşuyorlar, ebediyet var. Bu ebedi nimetin içerisinde kavuştuklarından dolayı sürur içerisinde dirler. Ehl-i cehennemde ebediyen felaket içerisinde dirler. Çünkü Allah-u Teâlâ'nın verdiği o güzel nefes, nefsi, aldığımız nefesleri boşuna harcadık.

Bir insanın aziz kardeş altını olur, yakutu olur, daha neleri varsa olur. Kaybedersin. Düşürürsün, acınırırsın. Zararı yok. Yine Allah'ın verdiği kuvvet ve kudretle daha iyisini kazanabilirsin ya. Fakat ömrünün bir nefesini geriye almanın imkânı var mı? Giden nefes gitmiştir. Yani eldeki servet gitmiştir bir daha dönmek için. Bu nefeslerin her birisi birer servettir. Bu

serveti boşa harcama. Nasıl ki insan parasını cebinden almış sokaklara, çamurlara döküp gidiyor, o adama ne derler?

Deli derler ya bu adam kazandığı bu parayı nasıl atıyor çamurların içerisine, denizlere, şuralara, buralara, boş yerlere. İşte nefis paralarını, servetlerini böyle boş yere harcayan insanlara nasıl acırsak, nefeslerini de böyle boş yere harcayan insanlara ondan daha çok acımak lazım. Çünkü para bulunur, nefes bulunmaz bir daha. Gitti o nefes. Tazesi geliyor yerine. Fakat bu Allah yolunda harcanan nefesler, insanın bil ahirin cennete girmesine ve ebedi saadete kavuşmasına vesile olur. Bilakis, nefeslerini boşa harcayan insanları ebediyette dertleri bitmez. Dünyada da bitmez, ahirette de bitmez.

Binâenaleyh, *Ve izâ amilte seyyieten*. Beşeriyet iktizasıyla şeytanın şerrine uğradın da bir gaza, bir hata yaptın. Bir seyyie işledin, günah işledin.

Fe-etbi'hâ haseneten temhuhâ. Arkasından derhal onun bir iyilik yap ki derhal bir iyilik yap ki onu sildiRESİN. İyilikler, silgi yerindedir silerler. Namazlar, ibadetler, abdestler,

taharetler, oruçlar, işte haclar vs. bütün hayırlar hasenattır, seyyiatları mahveder. Onun için,
Estaîzubillâh:

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرٌ
لِّلَّذِينَ كَرِهُوا

Inne'l-hasenâti yüzhibne's-seyyiâti,
zâlike zikrâ li'z-zâkirîn.

Cenâb-ı Hakk'ın fermanı. Hasenatlar daima, seyyiâtları mahveder. Onun için hasene daima işleyen insan, ara sıra da hatası olsa da küçük hatalar, onlar arada erir gider. Güneşin altında karın eridiği gibi.

Onun için Allah hepimizi affetsin. Tefîkat-ı samedâniyesine mazhar etsin. Şu verdiği nefesleri yerli yerinde harcayabilecek aklı ve idraki de versin.

Dünyanın nimetleri zahir, gidiyor. E onların peşinden namazı kılamazsan orucunu tutamazsan, hayır hasenatını yapamazsan, yazık değil mi o nefesleri böyle boşuna harcamak? Elbette büyük bir felaket. Şu Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Allah hepsinden razı olsun ki o Enes bunu bize duyuruyor şimdi. Resûlullah'ın bu mübarek sözünü duyuyor, bizi uyandırıyor. Allah da içimize feyzini, bereketini,

lütfunu, tevîkîni ihsan buyursun da bu nefes-
lerimizi boşa harcamamayı bize öğretsin, an-
latsın. Öğrenelim, anlayalım. Yoksa öyle bir
gafletin içerisindeyiz ki insan çok acıyor.

b. Herkes Emanetinden Sorumludur

Bakınız.

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ
وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ
مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا
وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ
سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ
أَبِيهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ
مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

*Küllüküm râ'in ve küllüküm mes'ulün an
ra'iyetihî.*

Bir çoban, önüne kattığı elli, yüz koyun,
iki yüz koyun. Çoban onun, onların her birisin-
den mesuldür. Onu vaktiyle yiyip yedirecek,
kaldıracak, gölgeliğe götürecektir, suyu geldiği
vakitte suyunu götürecektir, içirecek, ihtiyaçla-
rını nelerse yapacak, kurtlardan koruyacak,

efendim, vazifesini yapacak. O bir çoban ki, muayyetine, eline almış olduğu bir sürünün koyununun her birisinden mesul iken, bu insan, bu insanoğlu mesul olmasın olur mu?

Bir çoban bütün sürüden mesul olur da bir insan etrafındaki efrâd-ı ailesinin ki sürüsüdür, onlardan mesul olmasın olur mu? Onun için *kül-lüküm* hepimiz mesuliyet altındasınız. Hepimiz yani. Hepimiz bir mesuliyet altındayız. Evlatlarımızdan, kardeşlerimizden, teyze, akraba-utaallukatlarımızdan, komşularımızdan, dostlarımızdan, her birisi için sorguya çekileceğiz. Yalnız kendimiz için değil. Sen şunu yapmadın, bunu yapmadın, yalnız onunla kalmıyor. Sen bu evladını niçin İslâm dairesinde yetiştirmedin? Bu sorgu da var, babaların en başlıca sorgularından birisi de o olacak. Çünkü her çocuk doğarken, ister şarkta doğsun, ister garpta doğsun, İster Fransa'da doğsun, ister Çin'de doğsun. Her doğan Müslüman fıtratı, yaratılışı Müslümanlık üzerinedir. Fıtrat-ı İlâhiye, onu İslâm fıtratı üzerinde doğar doğduğu vakitte. Sonra onun başındaki mesul olan kimse ona ne yönü verirse o yöne gider çocuk. Yahudi'nin elindeki Yahudi çocuğu olur. Nasrânî'nin elindeki Nasrânî çocuğu olur. Mecusi'nin elindeki Mecusi

olur. Ya Müslümanın elindeki, niçin Müslüman olmasın?

Niçin Müslüman olmuyor, Müslüman memleketinde doğuyor. Baba Müslüman, anne Müslüman, akraba Müslüman, bakıyorsun o çocuğun Müslümanlıktan haberi de yok, Müslümanlar bu durumda. Bunun mesulü çocuk, yalnız çocuk mu?

Hayır, o çocuğun velisi de bundan mesul. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mübarek sözü. Binâenaleyh, bunu nazar-ı dikkate alarakten hemen istikbal parada değil. İstikbal ahirette. Bu senin para diye koştüğün şey, zâil olacak. Gölge nasıl gidiyorsa, akşam güneş batar, gölge de biter. Bu nasıl bitiyorsa, binâenaleyh, dünyanın bütün nimetleri böyle bitecek. Buna önem vermek bu kadar olmaz. Buna önem verip de Allah'ın rızasını terk etmek, akılsızlıktan ibarettir.

Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'den Medine'ye hicret eder, geldiler. Fakat düşman durmadı tabi. Bunların kökünü kazımak lazım dedi. İslamiyet başımıza bela olacak sonra dedi. Büyük bir ordusuyla Medine'ye doğru hücumla gelmeye başladı. Bereket ki o gün vasıta yok. Develerle gelecekler,

on, on beş gün sürecek. Tabi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu haberi duydu. Ashabına dedi ki, e geliyor bak şimdi düşman. Bizim de ona karşı kuvvetimiz yok, duracak kuvvetimiz yok. Yeni türemiş bir İslâm zümresi. Ne yapalım?

Müdafaa da, müdafaadan başka çare yok. Selmân-ı Fârisî, Acemistan'dan gelmiş Müslümandır. Dedi biz de böyle harp zamanlarında sıkışınca hendekler kazardık dedi. Düşmanın geçip, düşman geçemesin diyerekten. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i münasip gördü. Başladılar hendek kazmaya. Hendek muharebesi adı da. Hendekler kazılıyor. Tabi az asker, 300 kişiden ibaret Müslüman askeri. Orada hendek kazıyorlar. Asker değil yani bunlar. Hep o günün Müslümanları yani. 60'lık, 70'lik, 80'lik, hepsi 15'lik, 20'lik yaşlarındaki insanlar orada çalışıyorlar. Ama nasıl?

Aç susuz. Aç susuz. Öyle bol yemek, bol içmek, bol şey yok. O ayrı bir mesele şimdi söyleyeceğim. Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, o da çalışıyor. Bir taş var, kıramadılar.

Şeyin içerisinde, *sallallahu aleyhi ve sellem*, buna vurunca darmadağın etti.

O zaman dedi ki,

لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ

Lâ ayşe illâ ayşü'l-âhira. Hayat ancak ahiret hayatıdır. Aldanmayın başka şeye. Hayat ancak ahiret hayatıdır. Bizi de Allah-u *Celle ve Alâ* buraya yollamış, o ahiret hayatını kazanmak için.

Binâenaleyh gaflete düşer de şimdi burada niye çalışıyoruz, bu düşmanlar gelecekse gelsinler varsın, ne yapalım derler. Hayat-ü dünyayı tercih etmeniz akıllı bir insanın işi değildir. Yorulacağız, yorulalım, zararı yok biraz ama meşakkatte çekelim ama. Bu Allah rızası için yapılan emektir. Düşmanın içimize girmesine mâni olacak. Düşmanın içimize girmesine mâni olarak setleri yapıyoruz. O setleri yapmak her gün her Müslümanın vazifesi. Her gün her Müslümanın vazifesi. Evimize o girdikten sonra ne yapacaksınız onu?

Allah muhafaza etsin. Önümüzdeki muharebe devirlerini biliyorsunuz ki Yunan ta Ankara'ya kadar yaklaştı. Geldi. Çıkarması kolay mı oldu? Ne kadar vücut, kan, şehid verdik. Ne kadar kimseler sakat kaldı. Ne kadar analar, babalar, neler oldu, ne kadar fedakârlıklar yapıldı da.

E Allah muvaffakiyet vermedi elhamdülillah. Defoldu gitti. Biz deseydik ki efendim senin burada ne işin var? Senin memleketin neresi? Git Yunanistan'a, ne geliyorsun buraya? Anlar mı adam bundan bir şey, anlar mı yani?

Ne kadar bağırırsak, çağırırsak hiç kulağına bile komaz. Süngüsü elinde, topu elinde. Daha vurur gider ileriye doğru. Onun karşısında durmak için kurban edeceğiz canlarımızı ki, çoluğumuz çocuğumuz rahat etsin bu memlekette diyerekten. Canını kıyamayan, kurban edemeyen elbette gelir o burada oturur, ondan sonra Yunan bayrağının altında yaşarsın.

Ondan sonra kin saçanları dinle dur.

Binâenaleyh *küllüküm mesulün an ra'iyyetihî*. Hepiniz güttüğünüzden mesulsünüz. Çoluk, çocuk, karı, evlat neler varsa. Ta bu mesuliyet üst kademededen başlar, en aşağı kademeye kadar. Hepimize şamil. Hepimize şamil. İmam olmak da kolay, ne olacak?

Kur'an'ı belledin miydi mes'ele-i fıkhiyeyi de belledin miydi gidersin. *Allah-u Ekber*. Olmaz bu kadar. Olmaz bu kadar. Herkes mesul. O da cemaatinden mesuldür. Cemaatinin içerisinde namaz nasıl kılınır, oruç nasıl tutulur, onları öğretmekle mükellef. Esasad-ı diniyyede

neler varsa bunları söyleyecek, öğretecek, çocuklarına, çocuklarına hepsini gözetleyecek.

İmam-u râ'in, imam. İmam değil bu yalnız namaz kıldırana da demezler. İmam diye reisi cumhurlara derler. Kralların, reiscumhurlarının, padişahlarının adı da imam.

Râ'in, o da gözleyici. *Ve hüve mes'ûlün an ra'iyetihî*. O bütün tebasından mesul. Ben buradaki camiden on beş, elli kişiden mesulsem, o da kırk milyon insanın hayatından mesul. Her türlüşünden.

Ve'r-racülü. Şimdi döndü aşağıya *Ve'r-racülü râ'in fî ehlihî ve hüve mes'ûlün an ra'iyetihî*. Efendi erkek, o da evinden mesul, ailesinden mesul, ailesine mesul, ona nasihat edecek, ders verecek, iman böyle olur, İslâmiyet böyle olur öğretecek ve onu İslâm yolunda yaşatacak, İslâm'ın icapları ne ise.

Ve'l-mer'etü ra'iyetün fî beyti zevcihâ. Kadın da evinden mesul. O da erkeğinin evinde ne hizmeti varsa, o da o hizmetleri yapmakla mesul. O da hizmetinde noksanlık yaparsa, o da ondan mesul. Çocuğun bakımına, yetişmesine, terbiyesine, okumasına, dindar olmasına anne de hizmet edecek. Baba parasını

getirecek, çalışacak ekmeğini getirecek, anne de onların hizmetiyle meşgul olacak. Eğer o da keyfine sokaklarda gezmeye alışmışsa, ihmal edip gidiveriyorsa o da ondan mesuldür. Ahirette çekecek cezasını.

Ve hiye mesûletün an ra'iiyyetihâ. Kadın da mükellef olduğu hizmetlerden dolayı o da mes'ûl. Ne kadar bakınız.

Ve'l-hâdimü. Hizmetkâr da mesul. *Fî mâli seyyidihî.* Efendisinin malından bu hizmetkâr da mesul. Bir hizmetçi tutmuşsunuz, işte şu işleri yapacaksınız diyorsunuz. O da o işleri yapmakla mükellef ve ondan mesuldür.

Ve hüve mesûlün an ra'iiyyetihî. Ve'r-ra-cülü râ'in fî mâli ebîhi. Babasının malından çocuk da mesul. Çocuk, babasının malını, babası yaşlanmış, ihtiyarlamış, belki hesabını kitabını iyi beceremiyor, o da mesul, çocuk onu takip edecek, babasının malını daha çoğaltmaya çalışacak, zayi ettirmeyecek.

Binaenaaleyh, *ve hüve mesûlün an ra'iiyyetihî. Ve küllüküm mesûlün an ra'iiyyetihî.* Binâenaleyh kısası lafın, hepiniz mesuliyet altındasınız. Hepimiz mes'uliyet altındayız. *Ve küllüküm mesûlün an ra'iiyyetihî.* Hepimiz de burada zamir hitap ise de kendimizi de

katıyoruz. Bütün hepimiz bu mesuliyetin altındayız. Her bakımdan. Hatta aşağıda gelecek bir yabancı insan, gel biz beş dakika, on dakika bir sohbet ediyoruz.

Nerelisin? Nereden geldin? Adın ne senin? Filan. Niye geldin?

Şu için geldim, bu için geldim. Ona o beş dakika zarfında iman-ı İslâmiyet'ten, âdâb-ı İslâmiye'den, bahsetmekten ondan da mesulsün. Ondan da mesulsün. O kardeşini niçin bırakıyorsun öyle keyfine boşuna? Ona da anlatacaksın. Yavrum. Bak, İslaâmiyet'te şunlar var, bunlar var. Güzel güzel, tatlı tatlı onu da ikaz etmek mecburiyetindeyiz. Onu beş, on dakikalık fırsattan istifade ederek onu ikaz etmesek ondan da mesulüz.

c. Allah'tan Hakkıyla Haya Etmek

Akşam da gelecek.

كُلُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ؟ قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ
اللَّهِ قَالَ: فَأَقْصِرُوا مِنَ الْأَمَلِ وَتَبَتُّوا آجَالَكُمْ بَيْنَ
أَبْصَارِكُمْ وَاسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ قَالُوا: يَا
رَسُولَ اللَّهِ كُلُّنَا نَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ قَالَ: لَيْسَ كَذَلِكَ
الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ أَنْ لَا تَنْسُوا الْمَقَابِرَ وَالْبِلَى وَأَنْ لَا
تَنْسُوا الْجَوْفَ وَمَا وَعَى وَأَنْ لَا تَنْسُوا الرَّأْسَ وَمَا
اِحْتَوَى وَمَنْ يَشْتَهِيَ كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدْعُ زِينَةَ
الدُّنْيَا هُنَالِكَ اسْتَحْيَا الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ وَهُنَالِكَ
أَصَابَ وَلَايَةَ اللَّهِ

Küllüküm yühibbü en yedhule'l-cennete.

Sizin hepiniz cennete girmeyi istiyorsunuz değil mi ya? Hepimiz elbette canımızı istiyoruz, orda yaşayalım, rahat edelim.

Kâlû: Neam. Ashâb-ı kirâm dediler ki, Yâ Rasûlullâh! Hepimiz istiyoruz, cennete girelim, rahat edelim, yaşayalım.

Kâle: Öyleyse o cennete girmenin birinci yolu:

Fe eksirû mine'l-emeli. Emelinizi kısaltın bakalım. Emelinizi, emel, arzu, bu bir nimettir ama emelsiz yaşanmaz. Emel olacak. Fakat emeli öyle haddinden dışarı çıkarır da aklını kaybedecek derecede de değil yani. Emeller çok zararlar veriyor.

Geçen bir hikâye dinledim. Şey olarak kardeşlerime arz edeyim.

Bir adam bir iş yapıyor. Fakat serveti yetmiyor. Gücünün dışına çıkmış. Gücünün dışına çıkınca, ondan almış biraz. Berikinden almış biraz. Berikinden almış biraz. Demiş ki, sana ben işte bir kat vereceğim. Sana da vereceğim, sana da vereceğim. Fakat güç yetmiyor, onunkini da veremiyor, onunkini da veremiyor, onunkini da veremiyor. Binâenaleyh tamam olamıyor. Şimdi bu ne mesuliyettir yani?

Fe eksirû mine'l-emeli. Şimdi sen, gücün yetmiyor, gücün yetmediği bir şeyi yapmaya çalışmak, emelin üstünlüğü, yüksekliği, çokluğu haddinden dışarı çıkıyorsun. Binâenaleyh cennete girmek kolay da değil. Hakk'a, hukuka riayet edilmeden de cennete girilmez.

Onlara da riayet mecburiyetindeyiz. Öyleyse, *Fe eksirû mine'l-emeli.* Emelinizi

kısaltın. Emelinizi hududu dâhilinde, hakkıyla yakıştır derecede.

Ve sebbitû âcâleküm beyne ebsâriküm. Bir gün gelip de bizi yakalayacak olan eceli, bir gün gelip de bizi yakalayacak olan eceli, gözünün önünden de ayırma. Sanki seni bekliyormuş gibi. Ona da hazır ol. Seni hani şimdi alacakmış gibi gözünün önünden onu ayırma. Onun ne zaman geleceğini sen bilmezsin. Binanın ne zaman göçeceğini bilmezsin. Bak bir hareket olduğumuzda İzmir de şu kadar bina göçtü. Ama niçin bilemedik bunun kopacağını?

Binâenaleyh, hem emelinizi kısaltınız hem de ecelinizi gözünüzün önünden ayırmayın. Sebbit. Sebbit diyor. Gözünün önünden ayırma. Her zaman ona hazır olun. Azrail *aleyhisselam* ne zaman gelirse, hoş geldin, sefa geldin. *Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resûlullah.* Geç köprüden öte tarafa.

Bu sefer hacı kardeşlerimizden bir hacı hanımın ölümünü söylediler. Hani herkes bayılıyor.

Ee, gayet hacı hanım sağlam, sıhhatli yerinde. Bir anda bozulmuş. Bozulunca demiş, Allah'a ısmarladık, ben gidiyorum. Anlamış. Başlamış, Allah, Allah, Allah, Allah, Allah. Hani

tempo derler ya nasıl. Bu, bu hal üzerine kaybolmuş gitmiş. Niçin?

Kendini öyle alıştırmış, o öyle alıştırdığı için de o geldiği vakitte o hal üzerine gider. Kumarcı, kumarını hesaplayarak gider. Meyhaneci, meyhanesini hesaplayarak gider. Bilmem, herkes kendi şeysi, meşguliyeti neyse o meşguliyeti üzerinde gider. Öyleyse siz Allah'a gidecek halinizi, hayatınızı hazırlayın. Ölümünüzü gözünüzün önünden ayırmayın.

Festehyû minellâhi hakka'l-hayâi. Allah'tan hakk-ı hayâ ile hayâ ediniz, utanınız.

Çok mühim bir söz. Allah'tan hakk-ı hayâ, yalnız hayâ demiyor. Hakk-ı hayâ et. Tam manasıyla Allah'tan, tam hakkıyla Allah'tan utanın. Niçin?

Şu vücudu veren O. Gözünü, kulağını, her şeyini veren O. Zekânı veren O. Her ne varsa hepsi O. Dünyaya geldik. Ana rahminden çıkardı. Bu dünyaya geldik. Şimdi bu kemâle geldik. İşte daha daha artacak kemâle gelecek inşallah. Geldik. Binâenaleyh bu nimetleri bahşedecek bir, bir fert daha bulabilir misin? Bir fert daha bulabilir misin ki sana göz versin, kulak versin, zekâ versin, kuvvet versin, idare imkânları versin. Aya gidebilirsin, güneşe

gidebilirsin. Şundan istifade edebilirsin, bundan istifade edebilirsin. Böyle bir kuvvet sahibini hiç görüyor musunuz?

Allah esirgesin işte. Bazı kimselerin akılları alınıyor, gidiyor başlarından. Doğru tımarhaneye götürüyorlar. Sebebi?

İnsanlara zararlarını önlemek. E onun aklını koy bakalım başına. İmkân yok. Bir kere bozuldu gitti işte. Gözü gidiyor Allah esirgeye insanların. Hadi ver bir göz de, görsün. Takıyorlar böyle bir göz, aynısı mı bak bakayım. Görmez. Bazı adamın kulağı tıkanıyor, duymuyor. Hadi tak bir kulak, e duysun inşallah. Bir şey var şimdi koyuyorlar da bir şey işittiriyorlar ama o yine duyuyor. Duymayana bir şey yok. Duymayanın bir kere imkânı yok, duyamaz. E sıhhat de öyle. Hangi kusuruna bakarsan bak. Bunların hepsini veren bu varlığın sahibi yegâne Allah. Bir Allah.

Tüm bunları veren bir Allah. Ekmeği veren O, yedirmesini bildiren O, ağza tadı veren O, içeride hazmettiren O, onu hiç haberimiz olmadan dışarıya atan O, hep bu kuvvetleri bahşetmiş. Bu insan ne olduğunu bilmiyor. Yalnız yiyip içiyor bu kadar zannediyor işi. Hâlbuki bunları veren hep Allah.

Yemesini bilmeyen ne kadar mahlûk var. Yediğini çıkarmayan ne kadar zaruretli insanlar var. Yediğini hazmedemeyen ne kadar zavallılar var. Bir arıza oldu muydu insan, pişman bir halde, çaresiz bir halde. E binâenaleyh insan biraz insaf eder, güzel düşünürse ki bu nimetleri veren, varlıkları veren, bu yerin, bu mülkün, yerin gönül sahibi bir Allah.

Benden bir şey istemiyor. Diyor ki, *Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resûlullah* de beni tasdik et. Benim Habibim Muhammed Mustafa'yı da tasdik et. Bizim gösterdiğimiz yoldan ayrılma. Yol bizim yoldur. Çünkü varlığın sahibi biziz. Varlığın sahibi biziz. Bizim gösterdiğimiz yol ancak bu yoldur. Başka yollara bakma.

Bu böyleyken, biz O'nun gösterdiği yolu bırakırsak, hayâsızlık etmiş oluruz. Hayâ, O'nun gösterdiği yol üzerinde yürümek, yaşamak. Bu yoldan dışarı çıktık mı Allahu Teâlâ'ya hayâ kal-kar. Şimdi burada ashâb-ı kirâm tabi dinliyor böyle.

Dedi ki Cenâb-ı Peygamber:

Allah'tan hakk-ı hayâyla hayâ edin. Mademki cennete girmek istiyorsunuz, öyleyse hayâ lazım. Evvela hayâdan başlayın. Çünkü;

الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ

el-hayâ minel-îmân. Hayâ imandandır.

Hem de iki kardeşimiz. İkiz çocuklar doğuyor ya bazen. Bu ikiz çocuklar gibi hayâ ve iman da öz kardeşler. Biri birinden katiyen ayrılmazlar. Hayâ nerede iman orada; iman nerede hayâ da oradadır. İmanın olmadığı yerde hayâ yok, hayânın olmadığı yerde iman yok. İkisi birbirine kökten bağlı.

Binâenaleyh siz hakk-ı hayâyla hayal sahibi olunuz, emelinizi kısaltıp, ecelinizi gözünün önünde tutunuz ki cennete giresiniz. Şimdi Ashâb-ı kirâm dediler ki, Ya Rasûlâllah!

Kâlû: Yâ Rasûlallâhi, küllünâ nestehyî minellâhi. Hepimizi Allah'tan utanıyoruz. Ashâb-ı kirâm. Utançları çok tabi. Hepimiz Allah'tan utanıyoruz. Bu ne demek? Hiç Allah'tan utanmamak olur mu? Tabi nimetleri veren o, o nimetleriyle serverde oluyoruz, yaşıyoruz. Elbet o nimetlerine nankörlük yapacak değiliz ya, emirlerini de dinliyoruz.

Kâle: Cenâb-ı Peygamber onlara dedi ki:

Leyse kezâlik el-hayâ. O sizin, biz utanıyoruz, Allah'tan dediğiniz hayâ, hayâ değildir dedi. Bu hayâ değil. Senin deden senden

sağlam idi. Senden kuvvetliydi, senden bilgin idi ama şimdi bak sessiz sedasız orada rahat ediyor. Ama iman ile gittiyse ne mutlu, imansız gidenlere de ne yazık.

Şimdi Efendimiz bunu diyor, mekâbiri unutmayın, oradaki çürümeyi de unutmayın. Bu vücut dağılacak, kurtlar yiyecek, perişan olacak, kokusundan yanına varılmaz bir hal alacak. Onun için toprakları koyarlar ki artık bunun kokusu filan etrafa yayılsın, burada çürüsün.

Ve en lâ tensü'l-cevfe ve mâ veâ. Şu karnını da unutma ama. Karnını unutma. Onun içine girenleri de unutma. Eğer onun içerisine haram bir lokmayı sokuyorsan Allah'tan hayâ etmiş olmazsın yani. Ona haram bir lokmayı sokuyorsan, haram lokmanın çeşidi var. Silahını bıçağını alır, dağ başını bekler. Geçenleri orada soyar, eşkıya gücü o. Ondan kazanır o da yer.

Onun yemesiyle, beri tarafta Allah'ın yasak ettiği haramları satarak kazanan, kazanılan para, aynısı. O eşkıyalık suretiyle haram yiyor. Beriki de haramı içmek veya satmak suretiyle.

Şimdi Allah muhafaza etsin cümlemizi.

Gelirken kardeşlerimize biraz hurma verimiz diyerekten bir teneke hurma aldık. Tabi

arkadaş bakmış, oh güzel hurma. Şöyle biraz da karıştırmış. E iyi, sen ver bir teneke bize. Aldı getirdi. Tenekenin altındaki hurma, leblebi gibi hurma. Leblebi gibi, leblebi değil, zeytin gibi yani, zeytin kadar hurma. E canım üstünde kocaman kocaman böyle herkes imreniyor bakınca, altındaki bu olur mu Müslümana, yakışır mı bu?

İstersen sen Kâbe'nin içinde de otur. Ahlâkın ahlâk olmadıktan sonra kaç para eder? Gözünü dikmişin paraya, nasıl kandıracağım bu hacıyı? İşte böyle kandırırım, alırım beş kuruş yerine, on kuruş. Bir bina daha yaparım. Bu, karnına giren lokmanın, lokmanın helal olmasında çok dikkat lazım. Malını söyleyeceksin, arkadaş bu mal şu değerdedir. Boyası çıkar, işte rengi bozulur, şurada da yırtığı vardır, şurada da şusu vardır. Bunu ifade edeceksin karşındaki adama ki beğenirse alsın. Ama bu çok güzeldir diye methediyorsun, fakat alt tarafından çürük bir mal çıkıyor. Bu Müslümana yakışmaz tabi. Bu satışlar da haram satışlardır. Hile ile yapılan satışlardır. Diğer birçoğu da buna benzer.

Binâenaleyh, karnınıza girecek başlıca lokmalarınızın helal olmasına dikkat ederseniz, hakk-ı hayâ tahakkuk eder bize. Yok, buna

dikkat etmiyorsunuz da gel seni yiyelim diyor-
sanız, orada hayâyı aramayınız.

Bu cevâf deyince, eller, ayaklar, efendim,
her şeyler de bunun içrisine giriyor. İffetler de
giriyor bunun içrisine. Batın dendiği vakit, if-
fetin de muhafazası. Ellerin haram, kötü yer-
lere gitmemesi, ayakların da fena, kötü yerlere
gitmemesi de dâhil.

Ve en lâ tensü'r-ra'se ve mâ'htevâ. Başını
da unutma ve başında olan göz, kulak, ağız,
burun bunların da hiçbirisini unutma. Ki bunları
da sen, o kafayı Allah niçin vermiş, gözü niçin
vermiş, kulağı niçin vermiş?

Gözü vermiş Allah, benim ayetlerimi gör-
sün de anlasın ki bu mülkün sahibi Allah'tır. Bu
göz onun için verilmiştir. Kur'an okuyacaksınız.
Hadis kitaplar okursun. Faydalı şeyler okursun.

Faydalı şeyler okursun. Gözün hakkı o.
Faydasız şeylere gözün gidişi zarardan ibaret.
Hakk-ı hayâ olmayan işlerden.

Binâenaleyh, kulağı Allah vermiş. Öyle ya,
herkeste kabiliyet bir olmaz. O da dinleyecek,
dinlediği şeyde ölçecek, biçecek, haa benim
yolum yanlış bir yol yav bak bu adam ne güzel
şeyler söylüyordu, diyerek ıslahına da sebep
olacak. Kötü şeyleri dinlerse, gözün kötü

şeyleri seyrederse, o kötü şeyleri seyrettiğinden dolayı kötü şeyler gönle iner. Kötü şeyleri dinleyince, o kötü şeyler de gönle iner. O senin gönlün bir çabıt yuvası. Orada artık hayır kalmaz. Yani gönlünün muhafazasını istiyorsan, gözünü yasaklardan, haramlardan koruyacaksın. Gönlünün temizliğini istiyorsan, kulaklarına da fena sözleri dinlemekten men edeceksin.

Ve men yeştehî kerâmete'l-âhirati. Şimdi bakınız ne kadar hoş.

Ve men yeştehî kerâmete'l-âhirati. Ahiret kerametlerini, kerametlerine nâil olmak isteyen, arzu eden insan, *yede'u zînete'd-dünyâ.* Dünya ziynetlerini terk eder. Dünya ziynetine kıymet vermez.

Hünâlike'stehyâ'l-abdu mina'llâhi. İşte bunu ne zaman yapabilirse Hakk-ı Hayâ'yı o zaman tam manasıyla yapmış olur.

Ve hünâlike esâbe vilâyeta'llâhi. O zaman Allah'ın velisi olmaya müstahak olur. Bakınız, dikkat edin. Biz önümüze gelene hüsn-ü zan ederiz, Allah'ın evliyâsıdır deriz. Hüsn ü zannımızdır o. Fakat Allah'ın evliyâsı'nın nasıl olacağını Cenâb-ı Peygamber burada bize izah etti. Bunları kim yapabilirse o Allah'ın velisidir.

Allah cümlemizi afv u mağfiret etsin. Böyle bir hayâyâya sahip olabilecek imkânları cümlemize bağışlasın.

Bunlar lafla olmaz. Bu azim denilen bir şey var ya, azmedeceksin, çalışacaksın. Nasıl ki düşmanı kovalamak için, sürmek için azmediyoruz, çalışıyoruz, canımızı da feda ediyoruz, malımızı da feda ediyoruz, ona mukabil Allahu Teâlâ onu buradan defediyor, gidiyor. Bu nefsin, şehvetin, şeytanın arzularını defetmek için de insan mücadele edecek.

Düşmanla nasıl mücadele ediyorsan, nefsinle de şeytanla da böyle mücadele edeceksin ki Hakk'ın yolundan ayrılmamak için. Ölürsen öl, hak yolunda ölünce şehit olur insan. Öteki muharebede nasıl şehit oluyorsa, şimdi ileride geleceğiz, yatağında olan bu mücahit bundan daha âlâ şehit olur.

كَلِمَاتُ الْفَرَجِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Kelimetü'l-feraci: Lâ ilâhe illellâhü'l-halîmü'l-kerîmü, lâ ilâhe illellâhü'l-aliyyü'l-

azîm, lâ ilâhe illellâhü rabbü's-semâvâti's-seb'i ve rabbü'l-arşı'l-kerîm.

Tabii hepimiz şimdi bir aciz haldeyiz. İnsan aciz haldedir. Ancak Cenâb-ı Hak lütfeder, korur, muhafaza ederse ne mutlu. Cenâb-ı Hak korumazsa, muhafaza etmezse biz kendi kendimize bir şey beceremeyiz. Onun için Cenâb-ı Hak'tan daima yardım talebinde bulunmak mecburiyetindeyiz. Bizi O yaratmıştır, O yarattığı için O'na müracaat edeceğiz, aman Ya Rab diyeceğiz. Aman bizim baş şeyimiz. Onun için kurtulmanın yollarını öğretiyorum ben. Siz kurtulmak istiyorsanız, nefsin, şehvetin, şeytanın şenlerinden buna devam edin. Lâ ilâhe illellâhü'l-halîmü'l-kerîmü, lâ ilâhe illellâhü'l-alîyyü'l-azîm, lâ ilâhe illellâhü rabbü's-semâvâti's-seb'i ve rabbü'l-arşı'l-kerîm bunu diyoruz.

Ya Rab!

Bu kelimelerin hürmetine. Beni şundan korusun, şundan korusun. Şunu ver, bunu ver. İstemek için de bunları öne katmamız lazım. Bu kelimat-ı tarik çok olduğu gibi,

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

Lâ ilâhe illâ ente sûbhâneke innî küntü minezzâlimin.

Kur'an'daki, Azimüşşan'daki âyettir. Yunus *aleyhisselam* balığın karnındayken bunu söylemek suretiyle Cenâb-ı Hak ona ferec verdi, kurtuluş verdi, kurtardı.

Binâenaleyh dünya, dünyada bir balıktır var yani içine bizi yutmuş, bundan kurtulmak için bizim de bunlara sarılmamız lazım. Allah'ın hangisi olursa olsun, hepsi kelime-i ferectir. Burada bunu söylemiştir ya, en kısası Allah'a. Kâfi yani. Allah, candan söyledi mi her derdine devadır. Onun içine iyi yaz, dilinde de iyi çıkar. Mutlaka şu hocanın, bu hocanın okuması mat-lup değil.

Elimizde Allah'ın kitabı olan Kur'an-ı Azimüşşan var. Hepimiz hafız olamayız. Hepimiz hoca da olamayız. Fakat hepimiz elhamı bilir, hepimiz kul hüvallahı bilir, hepimiz işte ufak surelerin hepsini biliriz. Bunu bildiğimiz halde bunların hepsi de baştan aşağı şifadır.

Size bir misalini daha nakledeyim.

İşte Ashâb-ı Kirâm'dan bir müfreze. Cenâb-ı Peygamber bir istikamete yolladı. Gidin filan yere, irşâd edin oradaki insanları diyerek. Giderken tabi yolları geceye rast geldi. Bir köye

uğradılar, dediler bizi misafir edin biz Resûlullah'ın şeyleriyiz, elçileriyiz. Alamayız dediler.

Olmaz, biz misafir kabul etmiyoruz. Pekâlâ dediler. Gittiler köyün dışında bir yerde istirahat edecekler, geceyi geçirdiler orada. Allah o gece bu köyün büyüğüne bir akrep musallat etmiş, sokmuş akrep onu. Feryat ediyor adam, ölecek. Çare bulamamışlar bir türlü. Demişler şu misafirleri biz kabul etmedik ya, acaba onların içerisinde bu derde bir deva bilen var mı. Bir soralım demişler. Gitmişler, demişler ya bizim reisi soktu akrep, ölecek adam neredeyse, buna bir çare bilen var mı?

Ben biliyorum demiş birisi. Aman gel. Gitmiş, demiş, okumuş ona bir şey. Ya Rabb'i şükür elhamdülillah. Kurtulmuş adam. Size bahşış olarak da on iki tane koyun veriyoruz demişler. Bir sürü diyordu ya var ya, on iki taneymiş sürüsü. On iki tane koyun vermiş. Şimdi ashâb-ı kirâm demişler ki ya bu koyunları yemek bize caiz olur mu acaba? Düşünelim bakalım. Bugüne kadar başımıza böyle bir şey gelmedi. Bir okumaktan on iki koyun versinler de bu da bize helal olsun. Olur, mu acaba soralım demişler. Dönmüşler işte işleri bittikten sonra, Resûlullah'a demişler ki, böyle böyle. Biz on iki koyun

aldık, ne yaptınız demiş. Fâtiha'yı okudum demiş. Elham'ı okumuşlar. Elham, Sûre-i Fâtiha şifadır baştan aşağı. Çünkü Fâtiha'nın içerisinde yüz dört tane kitabın hûlasasıdır Fâtiha. Yüz dört kitabın hepsi Fâtiha'nın içerisinde mevcuttur. Onun için Fâtiha'nın manasını bitirmeye kimsenin gücü gelmez. E ben Fâtiha'yı Türkçe okusam olmaz mı?

Olur, oku, oku. Ne olur? Elhamdülillah Rabbil Âlemin de bir dakikada okursun. Yüz dört kitabın hûlasası bir dakikada okunur mu efendi? Hiç akıl mı yok bizde? Türkçe okuyacağız ya. Biz Türk'üz Türkçe okuyalım işte. Oku ama okuduğun kelimenin ne olduğunu biliyor musun? Allah kelâmı o. Allah kelâmıyla oyun mu oynuyorsun sen? Onun bir kelimesinin manasını ifade etmeye dünyanın gücü yetmiyor. Sen kalkıyorsun da, Allah'a hamd olsun diyerekten Kur'an'ı okuyup gidiyorsun.

Onun için Allah hepimize intibahlar nasip etsin. Allah'ımız öyle bir Allah. Öyle putlar gibi karşımıza dikilmiş taştan, topraktan değil Allah. Bu mülkün sahibi olan, bu varlığın sahibi olan, bize de bu güç ve kuvvetle dünyayı ziynet olarak yaratmış. Şuna bak, iyi bak ha! Biz Allah'ın vekilleriyiz ha! Allah!

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

Ve iz kâle Rabbûke li'l-melâiketi innî câ'ilün fi'l-ardi halîfe (Bakara Suresi 30. Ayet).

Cenâb-ı Hak bizi halifesi olarak yarattı bu dünyada. Boş bir mahlûk değiliz. Allah'ın halifesi olduğumuz halde, sonra biz şeytandan da daha aşağı bir hayat sürerekten cehenneme giderssek, layık mı bu bize? Bu gözü Allah boşa mı verdi bize? Bu zekâyı Allah boşa mı verdi? Ay-lara gitsin diye mi verdi Allah bu zekâyı? Kendisini bilsinler, Allah'ın yolundan dışarıya çık-masınlar diye vermiştir Cenâb-ı Hakk. Yine okunu da yap, aya da git, nereye istersen gidersen git. Fakat Allah'ın yolunda git.

d. Tevhid ve Tekbirin Fazileti

Bakınız yine.

كَلِمَتَانِ إِحْدَاهُمَا لَيْسَ لَهَا نَاهِيَةٌ وَفِي نُسخَةٍ نِهَآيَةٌ

دُونِ الْعَرْشِ وَالْأُخْرَى تَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ

وَالْأَرْضِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

Kelimetâni ihdâhümâ leyse lehâ nâhiye-tün. İki kelime vardır ki onlara hudut yoktur. Nihayet yok yani. Bu kelimelerin sevaplarını dolduracak yer yok. Nihayet yok.

Kelimetân iki cümle. İhtarına onlardan birisi, *leyse lehâ nâhiyetün*. Hiç önüne geçecek bir kuvvet yok. Dûne'l-arşı. Arşa kadar gider o. Arşa kadar gider o kelime. *Ve'l-uhrâ*. İkinci kelime. *Ve'l-uhrâ temleü mâ beyne's-semâi ve'l-erdi*. Sevabı, şu yer ile gök arasını doldurur. İki kelime. Birisi Allah'a kadar ulaşır, arşına kadar. Birisi de yer ile göğün arasını sevapla doldurur. Nedir o?

Lâ ilâhe illellâh. Birisi de *Vallâhü ekber*. İki, iki kelime. Birisi tevhid, birisi de Cenâb-ı Hakk'ı beş vakit namazında Allah-u Ekber diye Huzur Rabbu'l-Âlemine duruyoruz. Onun ismiyle durulur Cenâb-ı Hakk'ın. İbadet.

Allah cümlemizi affetsin. Tevfîkat-ı samedâniyesine mazhar eylesin de onun tevfîki, hidayeti olmadan da bir şey olmaz.

Gelecek dersimizde inşallah yine *Lâ ilâhe illallâh* hakkında ve başka şeyler hakkında.

Mehmet Zahid KOTKU

İskenderpaşa Cami

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis](#)

[Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
KÜRSÜ